

Kronika wydarzeń Bieszczadzkiego Parku Narodowego -2018-

Styczeń 2018

Bieszczadzki Park Narodowy wydał mapę przyrodniczo-kulturową z informatorem pt.: Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie”. Wydawnictwo zostało opracowane w trzech wersjach językowych: polskiej, angielskiej i słowackiej. Mapa obejmuje obszary wchodzące w skład MRB „KW” czyli: Bieszczadzki PN, PK Doliny Sanu, Ciśniańsko-Wetliński PK, PN Połoniny (Słowacja) oraz dwa obszary ukraińskie – Użański PN i Nadsański Regionalny PK. Oprócz rzeźby terenu, sieci rzecznej i drogowej, zamieszczono na niej szlaki turystyczne, ścieżki dydaktyczne, infrastrukturę turystyczną, zabytki, pomniki i rezerваты przyrody, miejsca noclegowe oraz wiele innych obiektów przydatnych turystom. Na odwrocie mapy zamieszczono krótki opis geograficzno-przyrodniczo-kulturowy obszaru oraz kilka tematycznych mapek.

Integralną częścią mapy jest, załączony we wspólnej foliowej obwolucie, informator. Zawiera on pełniejszy opis obszarów chronionych tworzących rezerwat biosfery, ze zwróceniem uwagi na osobliwości danego terenu – cenne gatunki, zbiorowiska roślinne, rezerваты przyrody, zabytki kulturowe i atrakcje turystyczne. Opisane są również szlaki turystyczne i ścieżki dydaktyczne, a także zasady zwiedzania Parku Narodowego Połoniny oraz Bieszczadzkiego PN. Publikacja została wykonana przy współpracy z Parkiem Narodowym Połoniny ze Słowacji, w ramach mikroprojektu pn.: Z wizytą w Międzynarodowym Rezerwacie Biosfery „Karpaty Wschodnie” – lepiej poznać, by skuteczniej chronić. Projekt był współfinansowany przez UE z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa, za pośrednictwem Euroregionu Karpackiego, w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A PL-SK 2014-2020. Mapa i informator są zintegrowane z mobilną aplikacją „Bieszczady & MRB Karpaty Wschodnie”, przygotowaną na smartfony z systemem operacyjnym Android.

25.01.2018

W Ośrodku Edukacji Ekologicznej BdPN w Ustrzykach Dolnych otwarto wystawę fotograficzną Piotra Górnego pt.: „Ptaki w kadrach zakłète”. Piotr Górny jest matematykiem – doktorantem Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, a z zamiłowania – fotografem przyrody. Bohaterami jego kadrów są dziko żyjące ptaki, w szczególności gatunki śpiewające. Jest laureatem międzynarodowych konkursów (Moscow International Foto Awards, Prix

de la Photographie Paris, Chromatic Photography Awards) oraz Fotografem Roku 2017 Okręgu Toruńskiego Związku Polskich Fotografów Przyrody. Poza aktywnością terenową autor poświęca sporo uwagi działalności kulturalnej – organizacji spotkań, wystaw, prelekcji o tematyce fotografii przyrodniczej (gość Międzynarodowego Festiwalu Fotografii i Filmu Przyrodniczego „Sztuka Natury”, a także „Przyroda Warta Poznania”). Wystawę można było oglądać do połowy marca.

7.02.2018

W związku z koniecznością zmiany zadań ochronnych dla Bieszczadzkiego Parku Narodowego na lata 2016-2018 członkowie Rady Naukowej BdPN zaopiniowali projekt zmian zadań ochronnych. Odkonstytuowało się to w systemie elektronicznego procedowania uchwały. Zmiany objęły w sumie 20 pozycji planu.

Pod koniec stycznia członkowie Rady Naukowej BdPN otrzymali drogą mailową komplet dokumentów zawierających projekt zmian w zadaniach ochronnych.

Konieczność zmian wynikała głównie z:

1. Postępu prowadzonych prac ochrony czynnej,
2. Dużej dynamiki niektórych procesów przyrodniczych (np. sukcesja wtórna),
3. Zmian proceduralnych w procesach pozyskiwania środków zewnętrznych (konieczność wskazania szczegółowych zapisów „zadań ochronnych” jako podstawy do ubiegania się o dofinansowanie).

Spośród 20 członków Rady Parku 14 odpowiedziało drogą mailową i wszyscy zaakceptowali przedłożony plan zmian w zadaniach ochronnych na lata 2016-2018.

15-16.02.2018

W Terenowej Stacji Edukacji Ekologicznej BdPN w Wołosatem, odbyły się warsztaty dla nauczycieli gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych z powiatu bieszczadzkiego, leskiego i sanockiego. Celem warsztatów było omówienie perspektyw współpracy placówek oświatowych z Bieszczadzkim Parkiem Narodowym w zakresie edukacji przyrodniczej oraz zajęcia terenowe połączone z obserwacją zimujących roślin i zwierząt.

W pierwszym dniu warsztatów pracownicy działu edukacji ekologicznej omówili programy realizowane przez Bieszczadzki Park Narodowy oraz wspólnie przedyskutowano ich dostosowanie do aktualnych potrzeb. Przedsta-

wiono również ścieżki przyrodnicze na terenie BdPN i Muzeum Przyrodnicze BdPN jako zaplecze do prowadzenia zajęć edukacyjnych uzupełniających naukę szkolną. Bieszczadzki Park Narodowy zaproponował również współpracę szkołom w zakresie „zielonych” i „białych” szkół. W godzinach wieczornych uczestnicy wysłuchali dwóch prelekcji wprowadzających w tematykę zajęć terenowych: „Wędrówki ptaków i zimowanie w Polsce” oraz „Szata roślinna w zimowym uśpieniu”.

W drugim dniu warsztatów odbyły się zajęcia terenowe na ścieżce przyrodniczo-historycznej Wołosate–Tarnica. Uczestnicy rozpoznawali drzewa i krzewy po pokroju, korze, pędach i pąkach, poznawali ich przystosowania. W warsztatach uczestniczyło 30 osób.

28.02-4.03.2018

Już po raz 34. Bieszczadzki Park Narodowy zorganizował Ogólnopolski Rajd Narciarski. Współorganizatorem imprezy była Bieszczadzka Grupa GOPR oraz Koło Przewodników Turystycznych w Sanoku. Na kilka zaproponowanych przez organizatorów tras wyruszyło ponad 50 narciarzy z całej Polski.

Uczestnicy rajdu mieli do wyboru trasy o zróżnicowanym charakterze i stopniu trudności. Przykładowo trasa nr 1 (ski-turowa) w pierwszym dniu przebiegała z Nasicznego przez przełęcz Przysłop Caryński, Połoninę Caryńską do Ustrzyk Górnych. W kolejnych dniach uczestnicy rajdu przemierzali szlaki z Wetliny, przez Rabią Skalę do Smereka oraz z Wołosatego przez Szeroki Wierch do Ustrzyk Górnych. Oprócz trasy ski-turowej można było wybrać się na bieszczadzkie szlaki na nartach śladowych oraz rakietach śnieżnych.

Przerywnikami w górskich wędrówkach były wieczorne prelekcje. Stanisław Sieradzki – prezes PTTK „Ziemia Sanocka” – opowiadał o bieszczadzkich wędrówkach św. Jana Pawła II, a Grażyna Holly – kierownik działu edukacji BdPN – wygłosiła prelekcję pt. „Drewniane cerkwie w Karpatach Wschodnich na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO (Polska – Słowacja – Ukraina)”.

W tym roku po raz pierwszy odbył się również I Bieszczadzki Rajd Pracowników Parków Narodowych, w którym wzięło udział kilkunastu przedstawicieli polskich parków narodowych.

16.03.2018

Od połowy marca do końca kwietnia, w sali wystaw czasowych OEE w Ustrzykach Dolnych, można było oglądać wystawę fotograficzną poświęconą karpackiej miejscowości Rafajłowa. Wieś (obecna nazwa – Bystrycia) ma

szczególną historię, m.in. z uwagi na wielokulturowość mieszkańców oraz ważne wydarzenia z okresu I wojny światowej, związane z walką Legionów Polskich. Autorem scenariusza, tekstów i zdjęć współczesnych jest Jan Skłodowski. Wystawa powstała przy współpracy Muzeum Podkarpackiego w Krośnie, pod patronatem Stowarzyszenia „Res Carpathica”.

22.03.2018

W Ośrodku Edukacji Ekologicznej BdPN w Ustrzykach Dolnych odbyła się prelekcja „Kresy Wschodnie w literaturze polskiej”. Autorka – Zofia Lisik – zabrała uczestników prelekcji w podróż po ciekawych miejscach, znajdujących się obecnie poza granicami Polski. Dzięki wykładowi można było poznać historię Polski przez pryzmat utworów literackich A. Mickiewicza, J. Słowackiego, Z. Herberta oraz wielu innych poetów, tworzących i związanych z Kresami, których twórczość pokazuje ślady dziedzictwa kulturowego, jakie zostały odcisnięte na Kresach.

Autorka prelekcji jest przewodnikiem beskidzkim, pilotem wycieczek, instruktorem przewodnictwa, właścicielką biura turystycznego FERIAS. Od lat specjalizuje się w organizacji wycieczek na Kresy Wschodnie.

24.03.2018

W sobotę, przed Niedzielą Palmową, po raz kolejny pielgrzymi uczestniczyli w Bieszczadzkiej Drodze Krzyżowej. Na trasie, wiodącej z Wołosatego na Przełęcz Bukowską, uczestnicy pielgrzymki wraz z duchownymi modlili się przy kolejnych stacjach drogi krzyżowej, wykonanych rok wcześniej przez Bieszczadzki Park Narodowy.

Ze względu na powtarzające się od lat trudne warunki terenowe, szlak biegnący z Wołosatego na Tarnicę nie został udostępniony dla pielgrzymów.

W tym roku bieszczadzkie drogi krzyżowe miały miejsce w różnym czasie, a celem pielgrzymek były też inne szczyty, między innymi Smerek i Jasło.

Kwiecień 2018

Bieszczadzki Park Narodowy zakończył prace nad mobilną aplikacją „Bieszczady & MRB Karpaty Wschodnie” zintegrowaną z Mapą z Informatorem pt.: Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie”. Aplikacja przygotowana została w polskiej, angielskiej i słowackiej wersji językowej, na smartfony z systemem operacyjnym Android.

Ten mobilny przewodnik zaprasza do poznania magicznych terenów MRB „Karpaty Wschodnie”. Znajdziemy tu obszerną bazę obiektów kulturowych

i przyrodniczych z Bieszczadzkiego PN, Użańskiego PN oraz PN Połoniny. Wędrując przygranicznymi terenami trzech państw, poznamy ich historię oraz niezwykle miejsca – zabytki świeckie i sakralne, cmentarze, ślady dawnego osadnictwa.

Ułatwieniem dla turysty, poruszającego się po MRB „KW”, jest zbiór tras oraz mapy z siecią szlaków, z których można korzystać w terenie w trybie offline. Ponadto aplikacja wzbogacona jest w panoramy sferyczne najciekawszych widokowo szczytów, atrakcyjnych turystycznie miejsc oraz obiektów sakralnych. Atrakcją są również modele 3D nieistniejących już obiektów kulturowych – cerkwi w Wołosatem oraz dworu Stroińskich w Siankach. Modele te można skanować bezpośrednio z mapy, bądź też w terenie, w miejscach, gdzie kiedyś istniały obiekty. Aplikację można pobrać ze Sklepu Google Play lub skanując kod QR z mapy MRB „KW”.

Mamy nadzieję, że aplikacja będzie doskonałą pomocą, zarówno podczas wędrówek po bieszczadzkich szlakach, jak i w trakcie planowania wypraw w najciekawsze zakątki Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Karpaty Wschodnie”.

Aplikacja została wykonana przez Firmę AMISTAD SP Z o.o. z Krakowa, w ramach mikroprojektu pn.: Z wizytą w Międzynarodowym Rezerwacie Biosfery „Karpaty Wschodnie” – lepiej poznać, by skuteczniej chronić, współfinansowanego przez UE z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Karpackiego, w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A PL-SK 2014-2020.

7.04.2018

W Ośrodku Edukacji Ekologicznej w Ustrzykach Dolnych odbyło się spotkanie informacyjno-szkoleniowe z okazji otwarcia sezonu turystycznego w BdPN. Spotkanie zainaugurował dyrektor Parku dr Ryszard Prędki, który mówił o zarządzaniu Parkiem, o tym co udało się osiągnąć, o problemach i planach na przyszłość. O kulturowych i etycznych aspektach ochrony przyrody w Polsce mówił zastępca dyrektora – dr Stanisław Kucharzyk. Dr Bartosz Pirga starał się odpowiedzieć na pytanie – czy dzikie zwierzęta mają szanse przetrwać obok nas? O ochronie gatunkowej roślin, w tym szczególnie gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem, występujących w Bieszczadach opowiadał mgr Adam Szary. Zasady udostępniania, infrastrukturę turystyczną istniejącą i planowaną, zaprezentował dr Przemysław Wasiak, zastępca dyrektora BdPN. O edukacji ekologicznej w Bieszczadzkim Parku Narodowym jako „narzędziu”

wspomagającym bezpośrednio działania na rzecz ochrony przyrody mówiła dr Grażyna Holly – kierownik Działu Edukacji Ekologicznej w BdPN. Uczestnicy spotkania zostali zapoznani z aplikacją mobilną i obejrżeli diaporamę pt. Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie”.

21.04.2018

W tegorocznej XXIII edycji programu dla najmłodszych „Kolorowe rozmowy z mieszkańcami naszej Ziemi”, prowadzonego przez Bieszczadzki Park Narodowy, wzięło udział 313 dzieci z 12 bieszczadzkich placówek szkolnych. Dzieci, od początku marca do połowy kwietnia, uczestniczyły w zajęciach edukacyjnych i plastycznych w Muzeum Przyrodniczym BdPN w Ustrzykach Dolnych. Wraz z przewodnikiem muzealnym przedszkolaki zwiedzały wystawę „Flora i fauna Bieszczadów”, brały udział w grach i zabawach edukacyjnych (rozpoznawanie głosów ptaków, rozpoznawanie futerek zwierząt, klocki edukacyjne). Na koniec dzieci tworzyły kolorowe prace plastyczne, które zaprezentowane zostały na wystawie z okazji Światowego Dnia Ziemi. Finał programu wraz z uroczystym otwarciem wystawy miał miejsce 21 kwietnia 2018 roku, w Ośrodku Edukacji Ekologicznej BdPN w Ustrzykach Dolnych. Uczestnicy programu wraz z rodzinami licznie przybyli na wernisaż, w trakcie którego otrzymali dyplomy oraz kolorowe wydawnictwa BdPN. W finale udział wzięło ponad 100 osób. Imprezie towarzyszył słodki poczęstunek.

22-23.04.2018

Przez dwa dni trwało szkolenie podstawowe na licencję Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Szkolenie odbyło się w Terenowej Stacji Edukacji Ekologicznej w Wołosatem i uczestniczyło w nim 17 przewodników. W pierwszym dniu przedstawiono zasoby przyrodnicze Parku oraz odbyły się wykłady z zakresu ochrony przyrody i udostępniania parku do zwiedzania i edukacji ekologicznej, zakończone testem wiedzy na temat BdPN. Drugi dzień miał charakter terenowy. Zajęcia na ścieżce przyrodniczo-historycznej „Wołosate-Tarnica” poprowadził pracownik BdPN - mgr Adam Szary.

19-20.05.2018

W Ośrodku Edukacji Ekologicznej Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Ustrzykach Dolnych i na szlakach BdPN odbyło się podsumowanie drugiego już wspólnego transgranicznego mikroprojektu, który ma na celu wzmocnienie wzajemnej współpracy w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego pogranicza polsko-słowackiego. Efektami mikroprojektu są

między innymi interaktywne informatory turystyczne oraz mapy z aplikacjami mobilnymi na telefony komórkowe w trzech językach – polskim, słowackim i angielskim, a także kalendarze przyrodnicze. W ramach mikroprojektu zrealizowano również innowacyjny program pt.: „Strażnicy Gór” dla dzieci i młodzieży, którzy w oparciu o ścieżki przyrodnicze poznawali zasoby przyrodnicze i kulturowe MRB Karpaty Wschodnie, by potem móc służyć informacją turystyczną i przyrodniczą na szlakach. W ramach mikroprojektu odbyły się trzy turnusy programu „Strażników Gór”, w których uczestniczyło łącznie 66 osób z Polski i Słowacji.

26.05.2018

Na cmentarzu komunalnym w Wieliczce rodzina i przyjaciele pożegnali prof. Stefana Michalika. Profesor przez trzy kadencje, od 1991 r. do połowy 2004 r., pełnił funkcje przewodniczącego Rady Naukowej BdPN, a następnie był jej aktywnym członkiem, aż do 2018 roku.

Prof. Stefan Michalik miał ogromny udział w procesie ochrony przyrody Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Odegrał on bardzo ważną rolę w procesie prowadzącym do powiększenia utworzonego w 1973 roku małego BdPN, w największy w polskich górach park narodowy, specjalizujący się w ochronie procesów naturalnych. Wspierał objęcie ochroną ścisłą ok. 70% jego powierzchni. Uczestniczył też z dużym zaangażowaniem w działaniach prowadzących do powołania Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Karpaty Wschodnie”, w skład którego z polskiej strony został włączony BdPN oraz dwa parki krajobrazowe - Ciśniańsko-Wetliński i Doliny Sanu.

Za zasługi dla ochrony przyrody Parku został odznaczony „Bieszczadzkim Niedźwiedziem”, przyznawanym przez BdPN.

26.05.2018

Bieszczadzki Park Narodowy uczestniczył w Pikniku Nauki „Eksploracje” w Rzeszowie. To nowa odsłona plenerowej imprezy, której celem jest popularyzacja nauki oraz techniki, propagowanie interaktywnego modelu przekazywania wiedzy i edukacji nieformalnej oraz promocja idei powstania centrum nauki na Podkarpaciu. Pośród wielu wystawców z Podkarpacia (Lasy Państwowe, Magurski Park Narodowy, Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne, Koło Naukowe Przyrodników UR) Bieszczadzki Park Narodowy prowadził akcję edukacyjną pod namiotem, oferując gry i zabawy przyrodnicze, prezentując najnowsze wydawnictwa, aplikację MRB, udzielając informacji na temat szlaków turystycznych w parku czy oferty edukacyjnej dla grup zorga-

nizowanych. Nasz namiot odwiedzali mieszkańcy Rzeszowa w różnym wieku — od najmłodszych dzieci po dojrzałych miłośników Bieszczadów, którzy z rozrzewnieniem wspominali wędrówki po górach z czasów studenckich. Parkowy namiot odwiedziło kilka tysięcy osób, a każdy zainteresowany otrzymał drobne wydawnictwa i parkowe gadżety.

Czerwiec 2018

W czerwcu zakończyła się XIX edycja programu „Moje Bieszczady”. Uczestniczyło w niej 217 uczniów z 16 szkół podstawowych. Każdy uczestnik programu, który pracował z pakietami zadań przez cały rok szkolny, otrzymał w nagrodę klucz do oznaczania gatunków „Flora wiosenna lasów” i folder „Muzeum Przyrodnicze BdPN”. Szkołom przekazano zestawy wydawnictw edukacyjnych. Wszystkie grupy otrzymały zaświadczenia upoważniające do bezpłatnego wstępu na wybraną ścieżkę przyrodniczą BdPN, wszyscy również mieli możliwość bezpłatnego zwiedzenia Muzeum Przyrodniczego. Na zakończenie programu szkoły przedstawiły pisemne sprawozdania, załączając do nich prace plastyczne i zdjęcia.

17.06.2018

Bieszczadzki Park Narodowy wziął udział w III Festiwalu Produktów Lokalnych i Tradycyjnych w Parku Pod Dębami w Ustrzykach Dolnych. Pracownicy edukacyjni parku prowadzili działania w tzw. „strefie aktywnego dzieciaka”. Nasz namiot cieszył się sporym zainteresowaniem, zarówno wśród dzieci, jak i dorosłych mieszkańców Ustrzyk Dolnych, ale także turystów odwiedzających w tym czasie Bieszczady.

Celem otwartych, plenerowych działań edukacyjnych Parku jest wychodzenie do szerokiej grupy odbiorców zainteresowanych przyrodą polską, podkreślanie wartości dziedzictwa przyrodniczego Bieszczadzkiego Parku Narodowego i konieczności jego ochrony, przedstawianie zasad zwiedzania parku, a także ułatwianie zwiedzającym park i planującym wyprawę kontaktu z przyrodą.

19.06.-31.07.2018

Od 19.06. do końca lipca, w Muzeum Przyrodniczym BdPN, można było oglądać wystawę fotograficzną pt.: „Żywy album przyrody”. Kilkadziesiąt fotografii przedstawia piękno dzikiej przyrody i różnorodność przyrodniczą Polski, a zwłaszcza Śląska. Autorami zdjęć jest 36 śląskich fotografów, zrzeszonych w Związku Polskich Fotografów Przyrody. Połączenie do-

świadczenia, umiejętności fotografowania przyrody, a także wiedzy o dziedzinnie, w której specjalizują się poszczególni autorzy sprawiają, iż wystawa posiada wysokie walory estetyczne i edukacyjne. Tytuł wystawy „Żywy album przyrody” nie jest przypadkowy – użyta gra słów jest celowa i informuje o tym, że wszystkie prezentowane sceny są rejestracją naturalnych momentów życia przyrody. Ujęcia te ukazują piękno przyrody, zachęcając do częstszego i świadomego z nią kontaktu, ale także do poszanowania jej praw, a podczas fotografowania – do etycznego zachowania. Fotografiom towarzyszą opisy (w języku polskim i angielskim) wykonane przez fotografów, dotyczące miejsca wykonania zdjęcia oraz wybranego obiektu flory i fauny, a także emocji, jakie towarzyszyły autorowi podczas wykonywania zdjęcia.

22-23.06.2018

W Stacji Edukacji Ekologicznej w Wołosatem zorganizowano warsztaty dla przewodników terenowych i nauczycieli. Pierwszego dnia wieczorem, 21 uczestników warsztatów poznawało gwiazdne niebo z Pavlem Ďurišem – niestety tylko za pomocą multimedii, jako że nie dopisała pogoda. Kolejny dzień był poświęcony roślinności. Adam Szary, botanik, zapoznał obecnych ze zbiorowiskami roślinnymi „krajiny dolin”, dawnym wykorzystaniem roślin w kuchni, karpacką tradycją ziołoleczniczą, z wierzeniami i symboliką roślin. Rozważano czym się różni dawny związek człowieka ze światem roślin od dzisiejszego. Degustacja herbatki ziołowej, na bazie roślin zebranych przez uczestników, zakończyła warsztaty. Zainteresowani przewodnicy mogli przedłużyć licencję Bieszczadzkiego Parku Narodowego, a nauczyciele otrzymali zaświadczenia o uczestnictwie w warsztatach, potwierdzone przez Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Krośnie i Bieszczadzki Park Narodowy.

9.07.2018

Polska i bieszczadzka nauka i ochrona przyrody poniosły kolejną stratę. W wieku 86 lat zmarł profesor Jerzy Pawłowski. Jerzy Pawłowski zajmował się entomologią, ekologią zwierząt, zoogeografią, ewolucją fauny i historią zoologii; entomologią szczególnie w zakresie taksonomii, systematyki, faunistyki i zoogeografii biegaczowatych (Carabidae) Palearktyki i paleoekologii chrząszczy (Coleoptera) Europy Środkowej.

Z Bieszczadami związał się bliżej od roku 1993, jako wykonawca pierwszego planu ochrony Bieszczadzkiego Parku Narodowego, w ramach którego

kierował grupą opracowującą faunę bezkręgowców. Zredagował dwa tomy *Monografii Bieszczadzkich* (tom 7 i 8) prezentujące wyniki tych badań oraz współredagował tom 10, omawiający ekologiczne i biogeograficzne uwarunkowania ochrony zasobów przyrodniczych BdPN. Przez trzy kadencje był członkiem Rady Naukowej BdPN. Za zasługi dla ochrony przyrody Parku został odznaczony „Bieszczadzkim Niedźwiedziem”, przyznawanym przez BdPN.

10–14.07.2018

Poznać bliżej bieszczadzką przyrodę, by - przy współpracy z Bieszczadzkim Parkiem Narodowym i Parkiem Narodowym Połoniny ze Słowacji - opowiadać o niej innym i skuteczniej ją chronić – to główny cel warsztatów polsko-słowackich, jakie odbyły się w lipcu 2018 roku w Wołosatem. Uczestniczyli w nich przewodnicy i nauczyciele z terenów przygranicznych Polski i Słowacji, którzy połączyli wakacyjny odpoczynek z aktywnymi zajęciami edukacyjnymi na ścieżkach przyrodniczych obydwu parków narodowych. Zgodnie z założeniami przedsięwzięcia, będą oni w przyszłości tworzyć kadry wspierające parki narodowe przy realizacji programu Strażników Gór.

Do realizacji podobnych działań w przyszłości niezbędna jest odpowiednio przygotowana kadra, która będzie dobrze znać teren i będzie posiadać wystarczającą wiedzę przyrodniczą oraz pozna różne metody prowadzenia zajęć. W tym celu, w dniach 10–14 lipca, odbyły się wspólne warsztaty polsko-słowackie, po polskiej i słowackiej stronie. W programie były między innymi warsztaty zielarskie, zajęcia w stadninie koni huculskich Bieszczadzkiego Parku Narodowego oraz szkolenie z pierwszej pomocy. Nocną porą odbyły się również zajęcia astronomiczne, gdyż w Bieszczadach występują idealne warunki do obserwacji nocnego nieba, ze względu na niewielkie „zanieczyszczenie” sztucznym światłem.

Dyskutowano również nad koncepcją ogrodu edukacyjnego przy Terenowej Stacji BdPN w Wołosatem oraz nad polsko-słowacką ofertą edukacyjną, w oparciu o system ścieżek edukacyjnych i infrastruktury terenowej przygranicznych parków narodowych. Z tego też względu uczestnicy warsztatów zapoznali się z obiektami edukacyjnymi obydwu parków narodowych – w Wołosatem i Nowej Sedlicy – oraz przewędrowali ścieżką transgraniczną z Wielkiej Rawki, przez Kremenaros, do Nowej Sedlicy. Ścieżka ta prowadzi przez lasy o charakterze pierwotnym rezerwatu Stuzycja, które zostały wpisane w 2007 r. na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Warsztaty były zorganizowane przez Bieszczadzki Park Narodowy i Park Narodowy Połoniny w ramach mikroprojektu: „Przyroda w sąsiedztwie – polsko-słowacka współpraca przygranicznych parków narodowych w zakresie edukacji, promocji i ochrony przyrody Karpat Wschodnich”. Były one współfinansowane przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Karpackiego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A PL-SK 2014-2020.

Lipiec – sierpień 2018

Jak co roku, w każdy piątek lipca i sierpnia, odbywały się „Wakacyjne spotkania z przyrodą”. Tematyka spotkań dotyczyła przyrody, kultury i historii. Prelekcje, ilustrowane pokazami zdjęć, odbywały się o godzinie 17.00 w sali wystaw czasowych Muzeum Przyrodniczego (Ośrodek Edukacji Ekologicznej Bieszczadzkiego Parku Narodowego) w Ustrzykach Dolnych. Uczestniczyło w nich łącznie ok. 400 osób.

„Wakacyjne spotkania z przyrodą” w 2018 r. rozpoczęła prelekcja pt.: „Park gwiazdnego nieba – Bieszczady”. Na wycieczkę po bieszczadzkim niebie zabrał nas Pavol Ďuriš, inicjator utworzenia Parku gwiazdnego nieba „Bieszczady”.

Gady i płazy to zwierzęta budzące w ludziach wiele skrajnych emocji: podziw, fascynację, strach, a nawet obrzydzenie. Mgr Marek Holly, zoolog z Bieszczadzkiego Parku Narodowego, opowiadał z pasją o roli tych zwierząt w przyrodzie, zagrożeniach, jakie stwarza im człowiek, burzył narosłe stereotypy.

„Kolorowy świat bieszczadzkich owadów” to tytuł prelekcji dr. inż. Tomasza Olbrychta, entomologa z Katedry Agroekologii Uniwersytetu Rzeszowskiego. Autor w swym wykładzie skoncentrował się na najbardziej barwnych owadach, jakie możemy spotkać w Bieszczadach. Poznaliśmy intrygujące życie insektów, takich jak np. modraszek telejus. Każdy kto był na sali, mógł powąchać jak pachnie substancja wydzielana przez pachnicę dębową – rzadkiego, dużego chrząszcza z rodziny poświętnikowatych.

Prof. dr hab. Bogdan Zemanek, wykładowca Uniwersytetu Jagiellońskiego i wieloletni dyrektor Ogrodu Botanicznego UJ w Krakowie, przedstawił prelekcję na temat: „Rośliny w malarstwie średniowiecznym – refleksje botanika”. Słuchacze mogli się dowiedzieć, że rośliny w malarstwie średniowiecznym pełniły przede wszystkim symboliczną rolę, np. takie gatunki jak róża lub lilia w sztuce chrześcijańskiej były atrybutami Maryi. Artyści bardzo często

odtwarzali florę wiernie z natury, w przeciwieństwie do postaci ludzkich, które malowano w pewnej schematycznej manierze, dalekiej od naturalizmu.

Prelekcję pt.: „Wojny, handel i grabieże. Historia bieszczadzkiego pogranicza” poprowadził Łukasz Bajda, doktor nauk humanistycznych, historyk i przewodnik beskidzki, sekretarz redakcji czasopisma historyczno-krajoznawczego „Bieszczady Odnalezione” oraz autor kilkudziesięciu publikacji poświęconych historii i atrakcjom turystycznym Podkarpacia. Uczestnicy mogli zapoznać się z wieloma dokumentami, wzmiankami, zdjęciami i rycinami, które obrazują historię bieszczadzkiego pogranicza.

Historia turystyki na dawnych terenach II Rzeczypospolitej fascynuje wszystkich, którzy kochają góry. Polscy geografowie i krajoznawcy tworzyli pierwsze organizacje turystyczno-krajoznawcze. Dawne schroniska górskie i pensjonaty, które powstawały jeszcze w czasie zaborów, były ostoją polskości. Prelekcję pt.: „Turystyka górska w Karpatach Wschodnich” poprowadził Jerzy Kapłon - Dyrektor Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie.

Na Kresy zabrał nas dr Tomasz Winnicki, botanik i pasjonat fotografii przyrodniczej, wieloletni wicedyrektor i dyrektor Bieszczadzkiego Parku Narodowego, prezentując prelekcję na temat: „Wędrówki na Kresy. W poszukiwaniu dawnych rezerwatów przyrody”. Autor w interesujący sposób opowiedział o serii wypraw na Ukrainę.

Prelekcję pt.: „Smaki kuchni pogranicza” poprowadziła Marta Pisarek – dr inż. architektury krajobrazu, wykładowca Katedry Agroekologii Uniwersytetu Rzeszowskiego. Prelegentka mówiła o korzeniach kuchni pogranicza, tradycjach kulinarnych m.in. Łemków i Bojków. Opowiadała jak dawne przepisy, receptury odżywają na nowo oraz jak powstają nowe. Doceniają ją zarówno turyści, jak i sami mieszkańcy Podkarpacia. Spotkanie zakończyła degustacja proziaków – placków z mąki i wody, z dodatkiem sody. Tym smacznym akcentem zakończył się cały cykl „Wakacyjnych spotkań z przyrodą”.

4.08.2018

Na początku sierpnia Bieszczadzki Park Narodowy obchodził 45 rocznicę swojego powstania. BdPN został utworzony rozporządzeniem Rady Ministrów (Dz.U. nr 31, poz. 179) 4 sierpnia 1973 r.

W ramach obchodów, w Ośrodku Edukacji Ekologicznej i Muzeum Przyrodniczym BdPN w Ustrzykach Dolnych, zorganizowano „Dzień otwarty”, podczas którego można było zwiedzić ekspozycje oraz obejrzeć filmy i diaporamy przyrodnicze.

Dla najmłodszych przygotowano różne gry i zabawy edukacyjne, z atrakcyjnymi nagrodami. Można było „stać oko w oko” z niedźwiedziem i przekonać się, jakie ma miękkie futro oraz przybić „piątkę” z jego łapą. Największą atrakcją programu był koncert zespołu „Wołosatki”. Początki zespołu są bardzo bliskie Parkowi, bo sięgają 1974 roku (czyli zespół jest o rok „młodszy” od BdPN) i związane są z miejscowością Wołosate, gdzie w przeszłości stacjonowała Stanica Kieleckiej Chorągwi ZHP. Swoją twórczością i akustycznym brzmieniem Wołosatki wpisują się w nurt piosenki turystycznej i poezji śpiewanej. Duże zainteresowanie programem przerosło oczekiwania organizatorów i zachęciło, aby takie spotkania kontynuować w przyszłości.

10.08.2018

Bieszczadzki Park Narodowy podpisał umowę z Generalną Dyрекcją Lasów Państwowych na finansowanie wykonania wybranych zadań ochronnych Parku. Umowa, dotycząca realizacji 53 działań, opiewała na kwotę 2177099,32 zł. Wnioskowane o dofinansowania zadania znalazły się w trzech blokach tematycznych: czynna ochrona konia huculskiego, ochrona ekosystemów leśnych oraz utrzymanie, wyposażenie i remont infrastruktury sprzyjającej ukierunkowaniu ruchu turystycznego.

Wrzesień 2018

Jak co roku, na przełomie sierpnia i września, sfinalizowano wydanie kolejnego tomu periodyku „Roczniki Bieszczadzkie”. Publikowane są w nim opracowania związane z coroczną konferencją pt. Ochrona zasobów przyrodniczych Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Karpaty Wschodnie”. Konferencja w roku 2017 odbyła się pod hasłem: „Procesy naturalne a ochrona przyrody”. Temat konferencji dotyczył zagadnień ważnych dla przyszłości człowieka, którego harmonijna egzystencja i rozwój, związane są z równowagą w jego przyrodniczym środowisku życia.

Część referatów i wniosków opublikowano w 26. tomie Roczników Bieszczadzkich. Ponadto opublikowano artykuły z wynikami badań naukowych prowadzonych na terenie Parku i w jego otulinie, krótkie doniesienia dotyczące stwierdzeń rzadkich gatunków oraz kronikę wydarzeń BdPN w roku 2017. Tom 26 liczy 312 stron. Druk został dofinansowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie.

Zarówno konferencja jak i periodyk są miejscem wymiany informacji i doświadczeń z zakresu ochrony przyrody na terenach przygranicznych Polski,

Słowacji i Ukrainy, wchodzących w skład MRB „Karpaty Wschodnie”. Czasopismo wydawane jest w wersji drukowanej oraz internetowej, dostępnej na stronie www.bdpn.pl.

Wrzesień 2018

Rozpoczęła się XX edycja programu „Moje Bieszczady”. 283 uczniów z 17 szkół otrzymało pakiety zadań na cztery pory roku. Uczniowie, pracując indywidualnie i zespołowo, samodzielnie i pod opieką nauczyciela, poznają najbliższe otoczenie szkoły i domu (walory bieszczadzkiej przyrody, historię i geografię regionu, tradycję, zjawiska klimatyczne itp.). Do udziału w programie zostali zaproszeni uczniowie klas czwartych i piątych.

W tej edycji zaplanowano badanie ankietowe dotyczące efektu ekologicznego programu „Moje Bieszczady”. Pierwszy etap został przeprowadzony w październiku. Kolejny test odbędzie się na zakończenie programu, tj. w czerwcu 2019 r.

Wrzesień 2018

BdPN wydał kalendarz przyrodniczy na rok 2019. Kalendarz zawiera zdjęcia unikalnej przyrody Parku: żubrów, niedźwiedzi, obszarów połoninowych i przepastnej karpackiej puszczy. Krótkie opisy, na sześciu dwustronnych kartach, nawiązują tematyką do zdjęć i ozdobione są estetyczną grafiką. Na odwrocie okładki zamieszczona jest mapa BdPN z zaznaczonymi szlakami turystycznymi, ścieżkami przyrodniczymi, konnymi, rowerowymi i narciarskimi oraz infrastrukturą turystyczną. Krótki tekst o Parku przybliża jego walory przyrodnicze i krajobrazowe. Po raz pierwszy kalendarz został wydrukowany w dwóch formatach: B-2 i B-3.

Równocześnie ukazał się kalendarz przyrodniczy Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Karpaty Wschodnie”. Został on opracowany we współpracy z Parkiem Narodowym Połoniny. Wydany został w wersji dwujęzycznej – polsko-słowackiej i zawiera krótkie opisy krajobrazów lub atrakcji poszczególnych obszarów wchodzących w skład MRB „KW”. Na odwrocie karty tytułowej zamieszczono uproszczoną mapkę całego rezerwatu. Kolorowe fotografie zapewniają wysoki walor estetyczny tego dużego kalendarza ściennego.

Publikacja została wykonana w ramach mikroprojektu pn.: Z wizytą w Międzynarodowym Rezerwacie Biosfery „Karpaty Wschodnie” – lepiej poznać, by skuteczniej chronić. Projekt był współfinansowany przez UE, z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz budżetu państwa, za pośrednictwem Euroregionu Karpackiego, w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Interreg V-A PL-SK 2014-2020.

15.10.2018

W Krakowie spotkali się przedstawiciele Rady Naukowej Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Głównymi tematami była relacja dyrektora BdPN – dra Ryszarda Prędkiego na temat bieżącej działalności Parku oraz zatwierdzenie zadań ochronnych dla BdPN na lata 2019-2021.

W części sprawozdawczej dyr. Prędkiego poinformował o obchodach 45-lecia BdPN oraz omówił przebieg konferencji, która w tym roku odbywała się pod hasłem: „100 lat ochrony przyrody na obszarach dzisiejszej południowo-wschodniej Polski i zachodniej Ukrainy”. Zdementował również pogłoski o rzekomym powiększeniu Bieszczadzkiego Parku Narodowego, które nie mają żadnych realnych podstaw.

Kolejnym punktem spotkania było przedyskutowanie i zatwierdzenie zadań ochronnych BdPN. Ponieważ członkowie Rady Parku otrzymali wcześniej, drogą mailową, projekt zadań ochronnych, szczegółowe poprawki do treści załączników wprowadzano na bieżąco w trakcie prezentacji. Odbyła się dłuższa dyskusja nad trzema punktami zadań ochronnych – działaniami ochrony czynnej na Połoninie Wetlińskiej, odstrzałem dzików w związku z ASF, dopuszczeniem wprowadzania psów na dwa konkretne odcinki szlaków.

Październik 2018

Bieszczadzki Park Narodowy zakończył opracowywanie internetowego panelu dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym pt.: „Witaj w dzikim królestwie rysia Pędzelka”. Jest on dostępny na stronie internetowej www.bdpn.pl, można też wejść bezpośrednio na panel przy pomocy linku: <http://park.djpress.pl/>

Młodzi odkrywcy, wraz z naszym głównym bohaterem – rysiem Pędzelkiem, dowiadują się jak przygotować się do wycieczki po górach i lasach, jakie zasady obowiązują podczas wędrówek po Bieszczadzkim Parku Narodowym oraz jak zachować się w górach, aby czuć się bezpiecznie.

W panelu znalazły się również zabawy i ciekawostki, przydatne np. na deszczowe dni i długie wieczory. Kolorowanki i puzzle przedstawiają bieszczadzkie zwierzęta w ich naturalnym środowisku, a rysunki i krótkie opisy zwierząt pozwalają poznać te gatunki, które najczęściej spotykamy podczas wędrówek.

Wielką atrakcją panelu jest bajka pt.: „Przygoda wielka rysia Pędzelka”, zamieszczona zarówno w formie słuchowiska, jak i książeczki. Tekst napisał Krystian Tyrański – podróżnik i miłośnik przyrody, autor filmów, audycji radiowych i programów edukacji przyrodniczej dla dzieci. Dużym atutem

bajki są również przepiękne ilustracje, wiernie oddające piękno bieszczadzkiej przyrody oraz przygody głównego bohatera, które wykonał znany grafik – Lesław Kostulski.

W panelu zostały również opisane wybrane fragmenty szlaków, które z powodzeniem mogą przemierzać kilkuletnie dzieci. Przedstawiono również kilka ciekawych miejsc w Parku – tzw. atrakcji, które warto zwiedzić z dziećmi. Krótkie opisy i fotografie pozwolą rodzicom i dzieciom dokonać wyboru, i wstępnie przygotować się do wycieczki. Ale to jeszcze nie koniec! Nagrodą za trudy górskich wypraw i poznawanie ciekawych miejsc w Bieszczadzkim Parku Narodowym jest możliwość otrzymania Dyplomu pt.: „Przyjaciel Bieszczadzkiego Parku Narodowego”. Dyplom ten można zdobyć rozwiązując quiz sprawdzający wiedzę oraz wypełniając specjalny arkusz, w którym młody wędrowiec zapisuje swoje wrażenia z wycieczek.

Panel został wykonany dzięki dofinansowaniu z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie. Komputerowe opracowanie panelu oraz grafikę wykonała firma Djpress z Grodziska Wielkopolskiego. Słuchowisko miało w grudniu swoją premierę w Polskim Radiu Rzeszów.

Październik 2018

Bieszczadzki Park Narodowy otrzymał dwa wyróżnienia w III Międzynarodowym Konkursie „Najlepsze wydawnictwa o górach”. Konkurs odbywał się w ramach 22 Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie, 25–28.10.2018 r., cyklicznej imprezy dedykowanej branży wydawniczo-księgarskiej, organizowanej od 1997 r. Na Konkurs nadesłano 138 tytułów z 38 firm wydawniczych, reprezentujących 7 krajów (Republika Czeska, Francja, Polska, Rumunia, Republika Słowacka, Wielka Brytania i Włochy).

BdPN otrzymał:

- wyróżnienie przyznane przez Targi w Krakowie za wydawnictwo popularno-naukowe *Roczniki Bieszczadzkie* (tomy 23–26)
- wyróżnienie przyznane przez Koło Przewodników Beskidzkich im. prof. Romana Reinfussa w Krakowie za mapę „Międzynarodowy Rezerwat Biosfery Karpaty Wschodnie – mapa przyrodniczo-kulturowa z informatorem”, wydaną w trzech wersjach językowych.

Wydawnictwa można było obejrzeć na stoisku w hali targowej. Oprócz nas nagrodzone i wyróżnione zostały także wydawnictwa innych górskich parków narodowych: PN Gór Stołowych, Babiogórskiego PN oraz Tatrzańskiego PN.

1.10.2018

Bieszczadzki Park Narodowy podpisał umowę na realizację wniosku pt. „Zachowanie bioróżnorodności Połoniny Wetlińskiej poprzez ochronę zagrożonych gatunków przed negatywnym oddziaływaniem turystyki” z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego. Przedmiotem projektu jest podjęcie działań, zmierzających do zachowania bioróżnorodności na terenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Obejmą one: rozbudowę, nadbudowę i przebudowę obiektu schronu BdPN na Połoninie Wetlińskiej; całkowite usunięcie rdestowca sachalińskiego, który występuje na obszarze około 24 arów; wyposażenie miejsca odpoczynku w stoły i ławy dla turystów oraz wykonanie tablic edukacyjnych.

Głównym elementem projektu jest przebudowa schroniska „Chatka Puchatka”. Od wielu lat występują tu znane wszystkim bieszczadzkim turystom problemy związane z ograniczoną ilością wody, znaczną ilością ścieków, dużymi kosztami ogrzewania i zapewnieniem bezpieczeństwa przeciwpożarowego. Z drugiej strony otoczenie schroniska to teren bardzo cenny przyrodniczo, bogaty w stanowiska roślin i zwierząt, dla ochrony których powołano Park. Stąd też konieczna jest taka modernizacja infrastruktury turystycznej, która będzie spełniać współczesne wymogi przeciwpożarowe, sanitarne i środowiskowe, a jednocześnie ograniczy koszty utrzymania do akceptowalnego poziomu i przyczyni się do ograniczenia zniszczeń w otoczeniu przyrodniczym. Nie ma możliwości, aby cele te osiągnąć kolejną, gospodarczą modernizacją istniejącego budynku, konieczna jest gruntowna przebudowa. Głównym celem funkcjonowania obiektu pozostanie funkcja turystyczna. Nowy obiekt będzie udostępniany dla turystów całodobowo jako schron turystyczny. Na potrzeby turystów ma być udostępniony taras, sala główna na parterze i sala na poddaszu oraz toalety.

6.10.2018

Bieszczadzki Park Narodowy, na zaproszenie Stowarzyszenia Euroregion Karpacki Polska, uczestniczył w obchodach Europejskiego Dnia Współpracy w ramach wydarzenia – Roczego Programu Interreg Polska–Słowacja. Wydarzenie miało charakter plenerowy i odbywało się na polanie u podnóża pomnika Janosika w miejscowości Terchová na Słowacji. Bieszczadzki Park Narodowy oraz inne instytucje z Podkarpacia promowały swoje działania, realizowane w ramach mikroprojektów Interreg Polska–Słowacja, rozdawały ulotki, gadżety i wydawnictwa edukacyjne. Stoisko cieszyło się dużym zainteresowaniem wśród lokalnej społeczności i turystów odwiedzających Małą

Fatrę. Gratkę dla miłośników turystyki górskiej stanowiła m.in. wydana przez BdPN w ramach zrealizowanego mikroprojektu polsko-słowackiego Mapa z Informatorem pt.: Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie”, dostępna w języku polskim, słowackim i angielskim. Wydarzeniu towarzyszyły występy zespołów ludowych, warsztaty kulinarne, taneczne, prezentacje projektów, pokazy w mobilnym planetarium.

22-26.10.2018

Grupa 15 pracowników Bieszczadzkiego Parku Narodowego oraz Parku Narodowego „Połoniny” uczestniczyła w warsztatach na terenie dwóch przygranicznych obszarów chronionych Niemiec i Czech – Parku Narodowego Las Bawarski i Parku Narodowego Šumava. Warsztaty miały na celu wzmocnienie współpracy, zapoznanie się z dobrymi praktykami oraz wymianę doświadczeń w zakresie zarządzania i ochrony przygranicznych obszarów. Obydwa parki porastają w większości górskie lasy mieszane tworzone przez buka, jodłę i świerka. Jest to największy chroniony obszar leśny w Europie Środkowej. W latach 80. i 90. XX wieku doszło tam do intensywnego zamierania świerczyn na skutek gradacji kornika.

Obszary ściśle chronione po stronie niemieckiej i czeskiej są unikalnymi kompleksami do prowadzenia edukacji przyrodniczej oraz badań z zakresu ekologii lasu, o czym mogli się przekonać uczestnicy warsztatów. Podczas praktycznych zajęć terenowych pracownicy BdPN i PN Połoniny zapoznali się z infrastrukturą edukacyjną na ścieżkach i szlakach pieszych. Duże zainteresowanie wzbudziły m.in. interaktywne tablice dydaktyczne na ścieżkach, eksperymentalna edukacja dla dzieci w oparciu o leśne place zabaw z atrakcyjnymi pomocami dydaktycznymi, czy obóz survivalowy „Wildniscamp am Falkenstein”, gwarantujący dzieciom niezapomniane przeżycia.

Wizyta w Parku Narodowym Las Bawarski i Parku Narodowym Šumava będzie z pewnością źródłem nowych pomysłów w działaniach edukacyjnych, badawczych i projektowych. Przyczyni się też do wzmocnienia dotychczasowej współpracy transgranicznej pomiędzy Bieszczadzkim Parkiem Narodowym i Parkiem Narodowym Połoniny, a zarazem skuteczniejszej ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego pogranicza polsko-słowackiego. Warsztaty były zorganizowane w ramach mikroprojektu „Przyroda w sąsiedztwie – polsko-słowacka współpraca przygranicznych parków narodowych w zakresie edukacji, promocji i ochrony przyrody Karpat Wschodnich” w ramach programu Interreg V-A Polska – Słowacja 2014–2020 finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, budżetu państwa i BdPN za pośrednictwem Stowarzyszenie Euroregion Karpacki Polska.

19-23.11.2018

Pracownicy działu edukacji wzięli udział w kilkudniowym kursie interpretacji dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, zorganizowanym w Tatrzańskim Parku Narodowym, prowadzonym przez Stowarzyszenie Interpret Europe. Intensywny pięciodniowy kurs, w którym wzięło udział ok. 30 pracowników polskich parków narodowych, prowadzony był przez dwie trenerki – Magdalenę Kuś i Alicję Fischer. Kurs kończył się egzaminem składającym się z części pisemnej oraz ustnej prezentacji w obecności grupy – nagrywanej i ocenianej przez trenera.

Zdobyte doświadczenia służyły podniesieniu kompetencji pracowników edukacyjnych, co pozwoli na urozmaicenie i wzbogacenie form przekazu informacji podczas zajęć i warsztatów terenowych, prowadzonych z różnymi grupami odbiorców.

1.12.2018

Na zakończenie sezonu turystycznego odbyło się spotkanie informacyjno-szkoleniowe, w którym wzięli udział przewodnicy turystyczni. W trakcie spotkania podsumowano miniony sezon. Omówiono m.in. modernizację infrastruktury turystycznej oraz edukacyjnej, istniejącej oraz planowanej w przyszłości, oraz proponowane zmiany w regulaminie Parku. Przedstawiono realizowane projekty: „Wykonanie kompleksowej rewitalizacji szlaków pieszych Bieszczadzkiego Parku Narodowego w celu wzmocnienia ochrony ich otoczenia przyrodniczego w latach 2017-2020” (w ramach projektu są między innymi remontowane szlaki turystyczne), „Zachowanie bioróżnorodności Połoniny Wetlińskiej poprzez ochronę zagrożonych gatunków przed negatywnym oddziaływaniem turystyki” w latach 2018-2021 (projekt dotyczy przebudowy schroniska na Połoninie Wetlińskiej), „Utrzymanie, wyposażenie i remont infrastruktury sprzyjającej ukierunkowaniu ruchu turystycznego na terenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego w roku 2018” (środki z Funduszu Leśnego). Kierownik Działu Edukacji Ekologicznej dr Grażyna Holly podsumowała działania edukacyjne Bieszczadzkiego Parku Narodowego w 2018 r. oraz zaprezentowała efekty i najbliższe plany. Na zakończenie spotkania odbyła się dyskusja. Na pytania przewodników odpowiadali: dyrektor BdPN dr Ryszard Prędko oraz wicedyrektorzy: dr inż. Stanisław Kucharzyk i dr Przemysław Wasiak. Uczestnictwo w spotkaniu było okazją do przedłużenia licencji na oprowadzanie grup po Bieszczadzkim Parku Narodowym. Przewodnicy uczestniczący w spotkaniu otrzymali nowe wydawnictwa BdPN: Kalendarz Przyrodniczy MRB „KW” na 2019 r., mapę Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery Karpaty Wschodnie oraz ostatni numer Roczników Bieszczadzkich.

1.12.2018

W 2018 roku, Bieszczadzki Park Narodowy, już po raz ósmy, zorganizował Ogólnopolski konkurs fotograficzny pn.: „Różnorodność biologiczna i krajobrazowa Bieszczadzkiego Parku Narodowego i otuliny”. Było to możliwe dzięki dotacji Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, który przyznał środki na sfinansowanie nagród i wydanie katalogu wystawy pokonkursowej. Konkurs był objęty:

- Patronatem Honorowym: Ministra Edukacji Narodowej oraz Sekretarza Stanu w Ministerstwie Środowiska, Głównego Konserwatora Przyrody
- Patronatem Artystycznym: Związku Polskich Fotografów Przyrody
- Patronatem Medialnym: Gazety Bieszczadzkiej oraz Telewizji Polskiej – Oddział w Rzeszowie.

Na konkurs wpłynęło 380 prac od 78 osób. 23 października 2018 r. odbyło się posiedzenie Jury Konkursu w składzie:

- Katarzyna Gubrynowicz – fotograf przyrody (członek zarządu ZPFP), przewodnicząca jury

- Grzegorz Leśniewski – fotograf przyrody
- Jacek Szarek – fotograf, filmowiec, TVP o/Rzeszów
- Ewa Bujalska – pracownik działu edukacji ekologicznej w BdPN
- Cezary Ćwikowski – st. specjalista ds. edukacji ekologicznej w BdPN

Jury dokonało oceny nadesłanych prac konkursowych, przyznało nagrody i wyróżnienia oraz zakwalifikowało 55 prac do zaprezentowania na wystawie pokonkursowej. Wyniki Konkursu zostały opublikowane na stronie Bieszczadzkiego Parku Narodowego, wraz z galerią zdjęć nagrodzonych i wyróżnionych.

Jury Konkursu przyznało następujące nagrody:

Kategoria wiekowa do 19 lat:

I miejsce – Patryk Sikora, za prace pt.: Chmara w panice oraz Łowca doskonały (2 fotografie)

II miejsce – Kamil Rzeszowski, za pracę pt.: Na połoninie spokój

III miejsce – Nel Dembna, za pracę pt.: Wyniosłość szczytów

Wyróżnienie – Natalia Komorowska, za pracę pt.: Pluszcz

Wyróżnienie – Martyna Skrzek, za pracę pt.: Barwy jesieni

Wyróżnienie – Miłosz Krzywda, za pracę pt.: Zabawa w chowanego

Kategoria wiekowa od 20 lat:

I miejsce – Adrian Czech, za prace pt.: Poranna toaleta oraz Książę bieszczadzkiej puszczy (2 fotografie)

II miejsce – Kamila Wiśniewska-Hałka, za pracę pt.: Szlakiem na Rawkę (2 fotografie)

III miejsce – Łukasz Barzowski, za pracę pt.: Zimowe połoniny
Wyróżnienie – Joanna Żurawel, za pracę pt.: Zimowy ekosystem
Wyróżnienie – Katarzyna Preuss, za pracę pt.: Rawki otulone promieniami słońca

Wyróżnienie – Jan Olchówka, za pracę pt.: Buczyna

W sobotę, 1 grudnia 2018 r., w Ośrodku Edukacji Ekologicznej Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Ustrzykach Dolnych, odbyło się uroczyste ogłoszenie wyników i wręczenie nagród laureatom, poprzedzone wykładami Katarzyny Gubrynowicz: „Zatrzymać piękno w kadrze – kilka słów o fotografii krajobrazowej” i Grzegorza Leśniewskiego: „Fotografia zwierząt w praktyce i teorii”.

Zwycięzcy w poszczególnych kategoriach otrzymali lornetki firmy Bresser oraz wydawnictwa przyrodnicze, w tym wydawnictwa i gadżety Bieszczadzkiego Parku Narodowego.

Do wystawy został wydany kolorowy katalog, który otrzymał bezpłatnie każdy uczestnik wernisażu oraz autorzy zakwalifikowani do wystawy. Katalog zawiera m.in. krótką informację dotyczącą bogactwa przyrodniczego i krajobrazowego Bieszczadzkiego Parku Narodowego oraz prezentację prac nagrodzonych i zakwalifikowanych do wystawy. Druk katalogu został dofinansowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie.

Na zakończenie uczestnicy obejrzeli wystawę prac nagrodzonych, wyróżnionych i zakwalifikowanych do wystawy, łącznie 55 fotografii. W wernisażu uczestniczyło ok. 100 osób – uczestnicy Konkursu z rodzinami, nauczyciele, przewodnicy beskidzcy, młodzież szkolna, pracownicy Bieszczadzkiego Parku Narodowego oraz przedstawiciele mediów. Podczas wernisażu zorganizowano również słodki poczęstunek.

Relacja z uroczystości wręczenia nagród ukazała się w aktualnościach Telewizji Polskiej Oddział w Rzeszowie oraz w czasopiśmie regionalnym „Gazeta Bieszczadzka”, a także na stronie internetowej BdPN www.bdpn.pl i Facebook-u. Po wernisażu wystawę można obejrzeć w Ośrodku Edukacji Ekologicznej BdPN w Ustrzykach Dolnych. Kolejnym miejscem prezentacji był Ośrodek Informacji i Edukacji Turystycznej w Lutowiskach.

13.12.2018

W sali widowiskowej Ustrzyckiego Domu Kultury odbył się finał 26 edycji programu edukacyjnego „Zachowamy piękno i walory przyrodnicze Bieszczadów. Finał konkursu poprzedzony został etapem pisemnym w formie

testów, który wyłonił 5 uczestników w konkurencji indywidualnej oraz trzy zespoły szkolne.

W konkurencji zespołowej I miejsce zajął Zespół Szkół w Lutowiskach (w składzie: Sara Pawełek, Paulina Tkacz, Przemysław Kuzar, opiekun – mgr Małgorzata Tkacz), II miejsce zajęła Szkoła Podstawowa w Tarnawie Dolnej (w składzie: Michał Kaczmarek, Adam Rajchel, Jakub Kurylak, opiekun – mgr Renata Kaczmarek), a III miejsce Szkoła Podstawowa Nr 2 w Ustrzykach Dolnych (w składzie: Jagoda Kaleta, Julia Barańska, Andrzej Kozdrowski, opiekun – mgr Klaudia Prędko).

W konkurencji indywidualnej I miejsce zajął Przemysław Kuzar z ZS w Lutowiskach, II miejsce Maksymilian Pluskwa z Gimnazjum w Tarnawie Dolnej, III miejsce Michał Kaczmarek z SP w Tarnawie Dolnej, IV miejsce Sara Pawełek z ZS w Lutowiskach, V miejsce Jagoda Kaleta z SP Nr 2 w Ustrzykach Dolnych.

Od 26 lat Bieszczadzki Park Narodowy realizuje program edukacyjny dla szkół gimnazjalnych i podstawowych pt. „Zachowamy piękno i walory przyrodnicze Bieszczadów”. W tym roku do programu zgłosiło się 20 szkół z powiatów: bieszczadzkiego, leskiego i sanockiego, łącznie 290 uczniów. Program realizowano od marca do grudnia 2018 r. W marcu i kwietniu, w Ośrodku Edukacji Ekologicznej w Ustrzykach Dolnych, odbywały się zajęcia kameralne, podczas których omawiano zagadnienia dotyczące ekologii, przyrody nieożywionej i gleb, flory i fauny oraz systemu ochrony przyrody w Bieszczadach. Zajęcia prowadzono w sali audiowizualnej oraz na ekspozycjach Muzeum Przyrodniczego BdPN, z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych, mikroskopów, plansz edukacyjnych oraz okazów muzealnych. W maju i czerwcu odbywały się dwudniowe warsztaty w Terenowej Stacji Edukacji Ekologicznej w Wołosatem. Na ścieżce przyrodniczo-historycznej Wołosate–Tarnica, młodzież poznawała rośliny, zbiorowiska roślinne i zwierzęta oraz zagrożenia i sposoby ochrony przyrody Parku, wynikające z ruchu turystycznego. Brała również udział w aktywnych zajęciach przy oczku wodnym i górskim potoku, poznając żyjące tam zwierzęta. Poznawała też historię regionu podczas zwiedzania starego cmentarza i cerkwiska w Wołosatem.

We wrześniu i w październiku odbywały się jednodniowe zajęcia terenowe na wybranych przez szkoły ścieżkach przyrodniczych Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Uczestnicy mieli okazję poznać walory przyrodnicze i krajobrazowe różnych obszarów Parku. Najczęściej wybierane były ścieżki na Połonię Wetlińską, Połonię Caryńską, Bukowe Berdo i Wielką Rawkę. W czasie realizacji programu każda grupa szkolna odbyła łącznie ok. 30 godzin zajęć.

Najlepsze szkoły otrzymały mikroskopy stereoskopowe oraz zestawy wydawnictw edukacyjnych. Członkowie zespołów szkolnych otrzymali książki przyrodnicze i lupy ręczne. Laureaci w konkurencji indywidualnej otrzymali lornetki, książki przyrodnicze i wydawnictwa BdPN. Nauczyciele otrzymali książki przyrodnicze. Komisja dodatkowo nagrodziła Gimnazjum w Tarnawie Dolnej (IV miejsce) i Gimnazjum w Zagórzu (V miejsce) oraz jednego ucznia ze Szkoły Podstawowej Nr 2 w Ustrzykach Dolnych (VI miejsce w klasyfikacji indywidualnej). Nagrody wręczył dr Ryszard Prędko – dyrektor Bieszczadzkiego Parku Narodowego oraz przedstawiciel Podkarpackiego Kuratorium Oświaty, starszy wizytator – Wojciech Telesz. Wszystkim uczestnikom programu, tj. 290 uczniom, wręczono zaświadczenia o jego ukończeniu oraz wydawnictwa BdPN, m.in. „Kalendarz Przyrodniczy BdPN” na 2019 r. XXVI edycja programu odbyła się pod patronatem honorowym Podkarpackiego Kuratora Oświaty. Nagrody w konkursie były dofinansowane ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie.

Grudzień 2018

Z początkiem grudnia, przy finansowym wsparciu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, ukazała się ilustrowana książeczka dla dzieci pt.: „Przygoda wielka rysia Pędzelka”.

Bohaterem opowiadania jest mały ryś Pędzelek, który chce zostać królem puszczy. Wyrusza więc w podróż po dzikim królestwie, by poznać jego mieszkańców i dowiedzieć się, co trzeba zrobić, by zostać królem. Na swojej drodze spotyka różne zwierzęta, a każde spotkanie to lekcja dla małego bohatera. Pędzelek dowiaduje się, że aby być królem puszczy, nie wystarczy siła i wielkość. Prawdziwy król musi mieć lwie serce, posiadać wewnętrzną łagodność, szlachetność, mądrość i przede wszystkim umiejętność współpracy. Mały ryś dostrzega, iż każdy gatunek ma swoją rolę w przyrodzie i istotnie wpływa na funkcjonowanie leśnej puszczy. Wędrówka przez las to dla Pędzelka nie tylko zawieranie nowych znajomości. To przede wszystkim odkrywanie samego siebie - swoich talentów, umiejętności oraz świadomość, że również jest bardzo ważną częścią puszczy.

Książeczka wydrukowana została w nakładzie 2 tys. egzemplarzy i przeznaczona jest do bezpłatnego rozdawnictwa dla dzieci uczestniczących w programach edukacyjnych Bieszczadzkiego Parku Narodowego. Projekt edukacyjny dla dzieci, obejmujący panel „Odwiedź dzikie królestwo rysia Pędzelka”, książeczkę i sluchowisko „Przygoda wielka rysia Pędzelka”, został dofinansowany ze środków WFOŚiGW w Rzeszowie.

Grudzień 2018

Bieszczadzki Park Narodowy przygotował audiobooka pt. Ścieżka przyrodniczo-historyczna „Wołosate-Tarnica”. Wydanie go miało na celu przekształcenie tradycyjnej książeczki (przewodnika), w nowoczesną formę dostosowaną do współczesnego odbiorcy, posługującego się urządzeniem multimedialnym jakim jest smartfon. Każdy przystanek ścieżki nagrany jest jako oddzielny plik, a wszystkie pliki można pobrać ze strony internetowej Parku: www.bdpn.pl – zakładka edukacja. Wcześniejsze ich pobranie eliminuje problem braku zasięgu w terenie. Nagranie audiobooka zostało dofinansowane ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie.

Grudzień 2018

Zakończono prace budowlane związane z modernizacją Terenowej Stacji Edukacji Ekologicznej w Suchych Rzekach. Inwestycja przeznaczona jest na cele edukacyjne dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób dorosłych z terenu Polski, między innymi do realizacji programu edukacyjnego „Przyroda-Człowiek-Kultura- parki narodowe dla Podkarpacia”.

Nowa bryła budynku stanowi ciekawą formę architektoniczną, harmonijnie wpisującą się w otaczający krajobraz. Na potrzeby stacji wykonano instalację fotowoltaiczną, a źródłem ciepłej wody użytkowej i instalacji grzewczej są pompy ciepła. Obiekt został dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zmieniony został układ funkcjonalny, obiekt ma osobną jadalnię powiązaną z kuchnią i przestronną salę konferencyjną. Pokoje zostały wyposażone w łazienki. W wyniku przeprowadzonej modernizacji powstał obiekt edukacyjny o wysokim standardzie dla proponowanych przez park programów edukacyjnych. Na rok 2019 zaplanowano zakup wyposażenia stacji – m. in. mebli i sprzętów audiowizualnych.

Inwestycja jest realizowana dzięki wsparciu finansowemu uzyskanemu ze środków unijnych Funduszy Europejskich Infrastruktura i Środowisko oraz Funduszu Spójności, w ramach Umowy o dofinansowanie przedsięwzięcia pn. „Modernizacja Terenowej Stacji Edukacji Ekologicznej Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Suchych Rzekach, służącej realizacji programu edukacji ekologicznej” nr POIS.02.04.00-00-0043/16-00.